

Vergaderjaar 2012–2013

27 925

Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 470

VERSLAG VAN EEN WERKBEZOEK

Vastgesteld 28 februari 2013

De Voorzitter van de Tweede Kamer heeft van 8 februari tot 10 februari 2013 een werkbezoek gebracht aan Afghanistan. Zij was uitgenodigd door de Commandant der Strijdkrachten, Generaal T. Middendorp, en werd begeleid door plaatsvervangend griffier van de Tweede Kamer, mr. T.N.J. de Lange.

Het doel van het werkbezoek was tweeledig: het krijgen van nader inzicht in de wijze waarop de Nederlandse militairen hun missie in Afghanistan uitvoeren, en het laten blijken van waardering voor het feit dat Nederlandse troepen onder vaak moeilijke omstandigheden hun werkzaamheden tijdens missies in het buitenland uitvoeren. Het bezoek aan de Nederlandse militairen in Kaboel, Mazar i Sharif en Kunduz stond daarom tijdens dit werkbezoek centraal. De Voorzitter heeft tijdens verschillende informele ontmoetingen met de Nederlandse militairen namens de Tweede Kamer haar grote waardering voor hun inzet in Afghanistan uitgesproken.

In onderstaand verslag worden de hoofdlijnen van dit werkbezoek kort weergegeven. Het volledige programma van het werkbezoek is als bijlage bij dit verslag opgenomen.

De Voorzitter dankt alle gesprekspartners en degenen die betrokken zijn geweest bij het organiseren van dit werkbezoek, in het bijzonder Generaal Middendorp, Majoor De Poorter en de ambassadeur van Nederland in Afghanistan, drs. H. Peters. De hartelijke ontvangst en de goede begeleiding en informatievoorziening van de Voorzitter hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het welslagen van het werkbezoek.

De Voorzitter van de Tweede Kamer,
Van Miltenburg

De griffier voor dit werkbezoek,
De Lange

Vrijdag 8 februari 2013 – Kaboel

De delegatie wordt op Kaboel international Airport (KAIA) welkom geheten door de militair attaché. Op de Nederlandse ambassade in Kaboel ontmoet de delegatie vervolgens in informele sfeer de Nederlandse ambassadeur in Afghanistan en in Kaboel werkzaam Nederlands personeel van Defensie en Buitenlandse Zaken.

Vervolgens reist de delegatie door naar Mazar i Sharif en overnacht aldaar.

Zaterdag 9 februari 2013 – Mazar i Sharif en Kunduz

De delegatie brengt eerst een bezoek aan het F-16 detachement.

De Chef staf Air Task Force (ATF) licht toe dat het in logistieke zin nodig is dat er meer dan twee F-16's worden uitgezonden om in totaal 2 F-16's is permanent inzetgereed te kunnen hebben. Het onderhoud van de F-16's is een zeer arbeidsintensief proces. De goede shelters van de F-16's maken het onderhoud overigens wel eenvoudiger.

Op het platform bezichtigt de delegatie een F-16. De Commandant Air Task Force geeft een toelichting op de verschillende verkenningmiddelen en wapens aan boord van de F-16. Tijdens deze missie is de daadwerkelijke inzet van wapens gelukkig slechts één keer nodig geweest; laag overvliegen of het afwerpen van *flares* is meestal ruim voldoende om vijandelikheden te laten stoppen. De verkenningmiddelen geven een zeer gedetailleerd beeld van de situatie op de grond. Dit is ook van groot belang om bij inzet van wapens *collateral damage* zo veel mogelijk te kunnen voorkomen.

De samenwerking met de internationale partners ter plekke is uitstekend, onder andere met de Duitsers.

Vervolgens vliegt de delegatie naar Kunduz.

De delegatie bezoekt het Police Training Centre. De Duitse commandant roemt de samenwerking met de Nederlanders. De inzet en het enthousiasme van zowel de Nederlandse trainers als van de Afghaanse rekruten is heel groot. Er worden verschillende trainingmethoden ingezet, waaronder een maquette met poppetjes op schaal maar ook computert-training.

De *Political advisor* (Polad) van het ministerie van Buitenlandse Zaken licht toe dat de samenwerking met het lokale bestuur goed verloopt. Positief is dat ze de Nederlanders en hun inzet kennen, en de Nederlanders wanneer nodig tijdig weten te vinden om problemen te voorkomen.

De nieuwe vrouwengevangenis staat op dezelfde compound als de mannengevangenis maar is wel duidelijk afgescheiden. Er zitten ongeveer veertig vrouwelijke gedetineerden.

Ook overigens is in de justitiële keten vooruitgang geboekt. Zo is het aantal advocaten binnen enkele jaren toegenomen van twintig naar ongeveer zeventig, waaronder zeven vrouwelijke advocaten. Een belangrijke rol daarbij heeft gespeeld de mogelijkheid om het advocatenexamen in Kunduz af te leggen; vrouwen hoeven daarom niet meer (onder mannelijke) begeleiding naar Kaboel te reizen om deze opleiding te kunnen volgen.

Het veranderen van de, van oudsher vrouwonvriendelijke, cultuur is een taai proces. Dat neemt niet weg dat Afghaanse politiecommandanten blij zijn met de influx van vrouwelijke politieagenten. Deze agenten kunnen worden ingezet bij het fouilleren van vrouwen, omdat hun mannelijke collega's dat niet mogen. Dit verhoogt de veiligheid, omdat vrouwen zo bij voorbeeld niet ongehinderd wapens onder hun kleren kunnen smokkelen.

Het verloop onder de agenten blijft binnen de perken, waarbij dient te worden aangetekend dat het verloop onder vrouwelijke agenten wat hoger is dan onder mannelijke agenten. De vrouwelijke agenten hebben het vaak zwaar omdat zij in veel gevallen ook voor het gezin moeten zorgen.

De delegatie verplaatst zich vervolgens per Bushmaster naar het trainingscentrum in Aliabad. Daar krijgt de delegatie uitleg over de werkzaamheden van een aantal Nederlandse onderdelen, waaronder de eenheid van de *Raven* (een *unmanned areal vehicle* (UAV), een klein onbemand verkenningsvliegtuig), van de Explosieven opruimingsdienst (EOD), van de Genie en van het ziekenvervoer. Ook wordt ter plekke een politietraining bezocht. Dit bezoek buiten de poort wordt afgesloten met een korte rondrit in Kunduz-stad.

De delegatie ontvangt terug op het kamp een briefing van het Managementteam van de Geïntegreerde Politietrainingsmissie (GPM). De Commandant *Police Training Group* (PTG) licht toe dat de Nederlanders in vier van de zeven districten van Kunduz actief zijn. De PTG richt zich conform het mandaat op de *Afghan Uniformed Police* (AUP), omdat die in de wijze van optreden het dichtste staat bij de Nederlandse politie. Verder probeert de PTG de Afghaanse politie zelf verantwoordelijk te maken, mede in het licht van de transitie in 2014. Een derde hoofddoel is het versterken van de rechtsstaat.

De missie is gebouwd op vier pijlers:

- versterken van de politiecapaciteit in Kunduz;
- verbeteringen van de gehele justitieketen;
- de bevordering van de samenhang tussen beide vorige pijlers;
- het versterken van vertrouwen in lokale autoriteiten.

Het Nederlandse rechtstaatprogramma richt zich op het versterken van het formele en informele recht, die beiden binnen Afghaanse wetgeving vallen. Het formele recht wordt onder meer versterkt door het opleiden en trainen van advocaten, rechters en openbaar aanklagers. Het informele rechtssysteem bestaat onder meer uit een systeem van lokaal arbitrage-recht (*huqooqs*). *Huqooqs* worden ingezet om civiele zaken als kwesties over landrechten en erfenissen op te lossen. *Huqooq*-rechters worden ook door middel van het Nederlandse rechtstaatprogramma getraind. *Sharia* is, naast lokaal gewoonterecht, een van de rechtsbronnen van het Afghaanse recht en kan gebruikt worden bij dit lokale arbitragerecht. Het betreft hier echter nadrukkelijk alleen het gebruik van lokaal gewoonterecht bij (kleine) lokale civiele conflicten, aangezien strafrechtelijke zaken als moord en verkrachting worden doorverwezen naar het formele recht.

De commandant Eupol licht toe dat de Eupol-presentie in Kunduz onder meer is gericht op de training van *CSI*-vaardigheden, waaronder forensisch onderzoek. Dit is nodig om de switch te kunnen maken van *confession based* naar *evidence based* rechtspraak. Daarnaast levert Eupol ook een bijdrage aan versterking van de overige delen van de justitieketen. De focus van Eupol ligt verder op mentoring en advisering van het midden- en hogere politiekader.

Een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van het politie-apparaat en de justitiële keten is de door de GPM ontwikkelde *scenario-based training*. In dit concept worden zo veel mogelijk elementen van zowel de politie als de justitieketen in een oefening bijeen gebracht.

Er zijn de afgelopen tijd binnen de Afghaanse politie grote stappen gezet van militair naar civiel, maar ze zijn er nog niet helemaal.

Over het proces van transitie in de aanloop naar 2014 valt op te merken dat het *Rule of law-programma* zal worden voortgezet. Waar nodig zullen Non-gouvernementele organisaties (NGO's) onderdelen overnemen. Het PTC, waar de basisopleiding voor de AUP plaatsvindt en waar Nederland bijdraagt met 10 trainers/mentors, zal op 1 juli 2013 door Duitsland worden overgedragen aan de Afghanen. Inmiddels zijn alle instructieboeken voor de door Nederland ontwikkelde vervolgopleiding in het Pashtun en het Dari vertaald. Ook zijn er op 8 thema's instructiekaarten ontwikkeld die politiemensen altijd bij zich kunnen dragen. Dit is een heel belangrijke bijdrage aan het integraal kunnen overdragen van de vervolgopleiding aan de Afghanen. De presidentsverkiezingen worden in verschillende opzichten een lakmoesproef voor de transitie, maar dat geldt ook voor het onder controle kunnen houden van een aantal lokale *powerbrokers* die de doorgang vanuit Afghanistan naar Tadzjikistan willen beheersen.

Programma

Alle tijden zijn gesteld in lokale tijd

8 februari

08.15u	Verzamelen Rotterdam Airport, Jet Centre
08.30u	Vertrek per Gulfstream naar Kaboel
18.30u	Aankomst Kaboel International Airport (KAIA)
19.15u	Ontvangst Nederlandse Ambassade Kaboel
21.30u	Vertrek per Dash vliegtuig naar Mazar i Sharif
23.00u	Overnachting op Mazar i Sharif

9 februari

07.00u	Ontbijt met Nederlands personeel
08.15u	Rondleiding langs F-16's
10.30u	Vertrek per Dash vliegtuig naar Kunduz
11.00u	Verplaatsen van airstrip naar Police Training Centre
12.30u	Lunch met Nederlands personeel Kunduz
13.30u	Verplaatsen per Bushmaster van Kunduz naar Aliabad
14.00u	Bijwonen politietraining en rondleiding Nederlandse onderdelen
15.30u	Verplaatsen terug naar Kunduz, via Kunduz-stad
16.00u	Briefing MT PTG
16.45u	Vertrek per Dash vliegtuig naar Mazar i Sharif
17.30u	Bezoek National Support Element
18.15u	<i>Meet and Greet</i> inclusief buffetdiner met Nederlands personeel Mazar i Sharif
21.00u	Vertrek per Gulfstream naar Nederland

10 februari

00.30u	Aankomst Rotterdam Airport
--------	----------------------------